

INFORMATIEVE VLUCHTELINGEN

VERWONDEREN OVER VLUCHTELINGEN

STRESS EN TRAUMA'S

Vluchtelingenkinderen hebben heel wat meegemaakt. Plots moesten ze hun vertrouwde omgeving, vrienden, familie verlaten. In vele gevallen gebeurt dat zelfs zonder dat de kinderen daarvan op de hoogte zijn. Daarna leggen ze een lange weg af naar een nieuwe thuis die niet zonder hindernissen verloopt. Veelal werden vluchtelingenkinderen al in hun thuisland geconfronteerd met gruwelijke ervaringen zoals vervolging, onderduiken, moord of scheiding van ouders. De vluchtervaring die daarboven op komt zorgt voor heel wat traumatische ervaringen. Hoewel het kind door het vluchten verlost wordt van oorlog of martelingen komt het kind terecht in een situatie waarbij het zijn identiteit, eigendom, familie ... verliest. Bovendien zijn vluchtelingen voor hun vlucht vaak afhankelijk van mensensmokkelaars die hen niet altijd even menswaardig behandelen.

Verder zorgen zowel de vlucht als de ervaringen in het gastland voor heel veel stress. De kinderen belanden in een vreemd land met een andere taal, andere routines en gewoonten. Daarnaast zorgt ook de lange en onzekere asielprocedure voor veel onrust.

Die kinderen kunnen dan ook kampen met volgende problemen: Hechttingsproblemen (scheidingsangst of overdreven afhankelijkheid), sommige kinderen gaan ook opnieuw duimzuigen, ervaren rusteloosheid, nachtmerries, extreme angst en woede. Ook schuldgevoelens en machteloosheid kunnen opduiken, ze gaan vaak de ervaringen verdringen of vermijden. In de puberteit kan antisociaal gedrag, seksueel, of agressief gedrag regelmatig voorkomen.

RUIMTE OM TE SPELEN

Vluchtelingenkinderen krijgen te maken met een situatie waarbij de kinderfase onderbroken wordt. Daardoor heeft het kind vaak onvoldoende geleerd om te spelen, daar was namelijk geen tijd en plaats voor. Opnieuw leren spelen is noodzakelijk voor de ontwikkeling van het kind. De jeugdbeweging kan daarin een belangrijke rol vervullen door aan het kind de ruimte en kans te bieden om te leren spelen.

EEN WEDERZIJDSE VERRIJKING

De context van de jeugdbeweging biedt niet enkel een meerwaarde aan de ontwikkeling van de vluchtelingenkinderen maar ook aan die van de andere kinderen. Zo wordt de jeugdbeweging diverser en raken autochtone kinderen vertrouwd met de diversiteit en verscheidenheid in de samenleving. De kinderen kunnen langs beide kanten hun leefwereld verbreden en hun blik verruimen. Kortom, het is zéker de moeite waard om wat extra inspanningen te leveren om die specifieke doelgroep te bereiken.

WHAT'S IN A NAME?

Vluchtelingen

In 2016 waren wereldwijd meer dan 65 miljoen mensen op de vlucht voor vervolging, geweld, oorlog, hongersnood of natuurrampen. Ze kunnen niet anders dan noodgedwongen hun land verlaten omdat hun leven of hun vrijheid er in gevaar is. Ze worden niet meer beschermd in hun eigen land en daar blijven betekent voor hen vaak dat ze gedood worden of zonder rechten moeten leven. Als vluchtelingen aankomen in België kunnen ze asiel, bescherming aanvragen. Tijdens hun asielprocedure noemen we hen asielzoekers en verblijven ze in een opvangcentrum. Wordt hun asielaanvraag positief aanvaard dan worden ze beschermd en krijgen ze rechten.

Op basis van de Conventie van Genève (een document dat 150 landen ondertekenden om vluchtelingen bescherming aan te bieden) worden mensen op de vlucht erkend als ze zich buiten de grenzen van hun land bevinden en een terechte vrees hebben om vervolgd te worden te worden omwille van hun ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging, of omdat ze bij een sociale groep horen (homo's, vrouwen ...). Bovendien gaat het om individuele vervolging van mensen die geen bescherming kunnen aanvragen in het eigen land.

Oorlogsvluchtelingen

Concreet betekent dat dus dat niet alle oorlogsvluchtelingen tot de Conventie van Genève behoren. Omdat alle mensen van het land in gevaar zijn gaat het niet om individuele vervolging en kunnen ze niet rekenen op bescherming door de Conventie van Genève. Daarom werd een nieuwe regeling opgesteld, namelijk de subsidiaire bescherming. Dat statuut biedt bescherming aan mensen op de vlucht voor een oorlog of burgeroorlog, foltering of onmenselijke behandeling en doodstraf of executie. Oorlogsmisdadigers op de vlucht worden weliswaar niet beschermd.

Niet-begeleide minderjarige vluchtelingen

Die jonge vluchtelingen zijn zonder ouders of voogd naar ons land gevlucht. Het gaat over kinderen jonger dan 18 jaar. Zij kunnen ofwel asiel aanvragen of een andere procedure voor minderjarigen volgen. Zij kunnen ook in een asielcentrum terecht komen maar evengoed in de bijzondere jeugdhulp of in een pleeggezin.

Hoewel alle vluchtelingen een opeenstapeling van verlieservaringen hebben komen er bij die kinderen en jongeren nog enkele psychosociale problemen bij. Naast het vluchten hebben ze vaak ook hun ouders of zelfs hun hele familie zien sterven.

TIPS&TRICKS

Er is meer nodig dan "open staan voor"

Om vluchtelingenkinderen goed op te vangen is meer nodig dan enkel "open staan voor". Het kan een aanknopingspunt bieden, maar werken met vluchtelingenkinderen vergt een actief en voortdurend engagement. Die kinderen hebben nood aan welbevinden en betrokkenheid zodat hun verdere ontwikkeling optimaal kan verlopen.

Het werken met en voor vluchtelingenkinderen is dus niet vanzelfsprekend, maar willen we evengoed niet overproblematiseren. Het blijven kinderen die dezelfde basisnoden hebben als andere kinderen.

Wees niet overmoedig

Begin kleinschalig. Je kan beter beginnen met 3 vluchtelingenkinderen dan er meteen 30 op te nemen in je groep. Zorg wel steeds dat een vluchtelingenkind een vertrouwd gezicht ziet en omringd is door enkele kinderen die hun taal wel spreken en hun gewoontes wel kennen. Samenwerken met een opvangcentrum is ook een mogelijkheid. Positieve ervaringen kunnen aanzetten tot meer.

Vertrouwensband tegen traumas en stress

Vertrouwen scheppen is van groot belang. Vertel tijdens informele momenten ook privé-weetjes over jezelf. Vaak zijn ze erg onzeker omdat alles voor hen nieuw is. Stel hen gerust, biedt emotionele veiligheid en aandacht door hen af te leiden en te troosten (schouderklopje, knuffel, samen ravotten, babbeltje ...).

Verder kan je talenten en dingen die ze goed kunnen extra in de verf zetten zodat hun vertrouwen in zichzelf en in de andere weer kan groeien.

Let op voor discriminatie en pestgedrag

Geef aandacht aan mogelijk racisme of pesten. Je kan dat gedeeltelijk vermijden door je groep op voorhand goed in te lichten over de komst van de nieuwe leden. Er zijn verschillende methodieken of spelen om hen bewust te maken van de vluchtelingenproblematiek.

Taalbarrière?

Het is zeker mogelijk om te spelen met kinderen die de taal niet begrijpen. Spreek bij voorkeur Nederlands tegen hen zodat ze zo snel mogelijk de taal oppikken. Verder kan je dat ondersteunen door gebruik te maken van visualisatie. Gebruik zoveel mogelijk korte zinnen in het Algemeen Nederlands en herhaal veel dezelfde uitspraken en belangrijke zinnen.

Zorg, als mogelijk, dat je een aantal basiswoorden (drinken, eten, plassen, slapen) in de taal van het kind kent. Laat ouders die woorden eventueel voor je opschrijven bij de kennismaking.

Communicatie met ouders, begeleiders of voogden

Zorg dat ouders, begeleiders of voogden een duidelijk beeld hebben van wat de jeugdbeweging juist is. Waarvoor staat KSA en wat doet KSA tijdens activiteiten.

Leg heel goed uit hoe alles werkt. Ga er vanuit dat wat voor jou vanzelfsprekend is, niet altijd zo vanzelfsprekend is voor vluchtelingen. Je kan dat doen door eens af te spreken met de ouders. Houd er rekening mee dat briefjes in het Nederlands niet altijd begrepen zullen worden door de ouders en dus ook niet altijd effect hebben. Zorg best telkens voor een mondelinge toelichting.

Bied informatie ook aan via verschillende kanalen, sommige ouders hebben misschien geen internet.

Verhuim je kennis

Informeer je over het onderwerp alvorens je met vluchtelingenkinderen aan de slag gaat. Je hoeft geen expert te zijn en het is zeker niet de bedoeling dat je alles weet.

Verzekering?

Erkende vluchtelingen kunnen zich aansluiten bij een ziekenfonds. Andere asielzoekers kunnen aankloppen bij het OCMW. Daar kunnen ze minstens een attest voor dringende medische hulp krijgen. Als dit in orde is, kan je het kind inschrijven in Digit.

Inschrijvingsgeld

Probeer ouders, begeleiders of voogden van bij het begin duidelijk te maken dat je niet gratis lid kan zijn van een jeugdbeweging. Maak ouders ervan bewust dan het betalen van inschrijvingsgeld belangrijk is, bijvoorbeeld voor verzekering.

Probeer voor deze kansengroep de kosten echter te beperken. Maak hierover afspraken met je groep (bv. uitlenen van hemden, lieden kampgeld in schijven betalen, aanpassen kampgeld ...). Zijn er toch kosten, lijst deze overzichtelijk op en zeg waarvoor het gebruikt wordt.

Verder bestaan er heel wat externe ondersteuningsmogelijkheden die ouders en jeugdbeweging kunnen helpen bij financiële moeilijkheden (OCMW, jeugddienst, koppel ...).

BRONNEN EN NUTTIGE INFO

Op Zitdazo.be vind je allerlei tips, materialen, filmpjes over vluchtelingenkinderen. Ze bieden bovendien handige workshops en lezingen aan als je met je groep iets wil doen rond vluchtelingen.

www.zitdazo.be/allemaal-kinderen

Hoe voelt het om in de schoenen van de vluchtelingen te staan? Volgende site is een interactief verhaal waarbij je probeert om te overleven en Europa binnen te komen. Lukt het jou? Probeer het uit op volgende site:

www.vluchtelingen.eo.nl/opdevlucht/

Wereldspelers is een project waarbij verschillende jeugdwerkorganisaties de handen in elkaar slaan om vluchtelingenjongeren bij het jeugdwerk te betrekken. Op de website staan tal van tips om met vluchtelingen om te gaan.

www.wereldspelers.be

Op **vluchtelingennetwerk Vlaanderen** is erg veel informatie te vinden over vluchtelingen.

www.vluchtelingenwerk.be